O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
VAZIRLAR MAHKAMASI HUZURIDAGI
OLIY ATTESTATSIYA
KOMISSIYASI

100047, Toshkent sh., Y. G'ulomov ko'chasi, 70
Tel.: (71) 233-28-83. Fax: (71) 233-06-47
e-mail: info@oak.uz www.oak.uz

SUPREME ATTESTATION
COMMISSION
AT THE CABINET OF MINISTERS
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

70, Y. Gulomov str., Tashkent, 100047
Tel.: (71) 233-28-83. Fax: (71) 233-06-47
e-mail: info@oak.uz www.oak.uz

Javob qaytarganda shu № ko'rsatilsin
When you answer show this №

№ 01-08/2715/24 « 1 » 12 2022 y.

Бухоро муҳандислик-технология институти ректорига

Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Бухоро муҳандислик-технология институти томонидан тақдим қилинган илмий кенгаш қошидаги илмий семинар таркиби, етакчи ташкилотлар рўйхати ҳамда 08.00.12 – "Минтақавий иқтисодиёт", 08.00.13 – "Менежмент" ихтисосликлари бўйича малакавий имтихон дастурлари ва имтихон қабул қилиш комиссияси таркиблари маъқулланганлигини маълум қилади.

Асос: Бухоро муҳандислик-технология институтининг мурожаати (10.11.2022 й., №04/04-86/1009); ОАК Иқтисодий ва рақамли иқтисодий интеграцион тадқиқотлар бўйича эксперт кенгаши тавсияси (28.11.2022 й., №12); ОАК Тартиб-қоида комиссияси қарори (29.11.2022 й., №11/25); ОАК Раёсати қарори (30.11.2022 й., №327/3).

Бош илмий котиб **А.Шермухамедов**

Ижрочи: Т.Маматмусаев

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БУХОРО МУҲАНДИСЛИК-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ

«КЕЛИШИЛДИ»
Бухоро муҳандислик–технология инстиути ҳузуридаги илмий даражалар берувчи PhD 30/30.09.2022.1.101.04 рақамли илмий кенгаш раиси
А.Б.Низамов
____
«____» _______________2022 йил

ТАСДИҚЛАЙМАН"
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ОАК раиси
А.Т.Юсупов
____
«____» _______________2022 йил

08.00.12–«МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЁТ»
ихтисослиги бўйича мутахассислик фанидан малакавий имтиҳон

Д а с т у р и

Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил «___» ___________ ____- сонли қарори

Бухоро – 2022

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БУХОРО МУҲАНДИСЛИК-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ

«КЕЛИШИЛДИ» **Бухоро муҳандислик–технология инстиути ҳузуридаги илмий даражалар берувчи PhD 30/30.09.2022.1.101.04 рақамли илмий кенгаш раиси** **А.Б.Низамов** **______________________** **«___»_____________2022 йил**	**ТАСДИҚЛАЙМАН”** **Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ОАК раиси** **А.Т.Юсупов** **______________________** **«____»_______________2022 йил**

08.00.13 – «МЕНЕЖМЕНТ»

ихтисослиги бўйича мутахассислик фанидан малакавий имтиҳон

Д а с т у р и

Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил «___» ___________ ____- сонли қарори

Бухоро – 2022

«Тасдиқлайман»
Илмий кенгаш раиси
__________ А.Б.Низамов
«___»__________20 й.

«Тасдиқлайман»
ЎзР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси раиси
__________ А.Т.Юсупов
«___»__________20 й.

Бухоро муҳандислик-технология институти ҳузуридаги иқтисод фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасини берувчи PhD 30/30.09.2022.1.101.04 рақамли илмий кенгаш томонидан диссертация ишига етакчи ташкилот сифатида тайинланадиган ташкилотлар
РЎЙХАТИ
08.00.12-Минтақавий иқтисодиёт, 08.00.13-Менежмент, ихтисосликлари бўйича

1. М.Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети
2. Тошкент Молия институти
3. Термиз Давлат университети
4. Тошкент Давлат иқтисодиёт университети
5. Урганч Давлат университети
6. Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги “Прогнозлаштириш ва макроиқтисодий тадқиқотлар институти”
7. Ҳалқаро Вестминстер университети
8. Қарши муҳандислик - иқтисодиёт институти
9. Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳузуридаги “Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг илмий асослари ва муаммолари” илмий-тадқиқот маркази
10. Наманган муҳандислик-иқтисодиёт институти
11. Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти
12. Жаҳон иқтисодиёт ва дипломатия университети
13. Навоий давлат кончилик институти
14. Самарқанд давлат университети
15. Казанский Федеральный Университет (Россия)
16. Белгородский Государственный национальный исследовательский университет (Россия)
17. Белорусский Государственный университет химических и пищевых технологий
18. Русенский университет имени Ангела Кынчева (Болгария)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»
Buxoro davlat texnika universiteti
rektori
dots. S.G'.Siddiqova
«___» _________ 2025 yil

08.00.12–«MINTAQAVIY IQTISODIYOT»

ixtisosligi bo'yicha doktoranturaga (PhD)

kirish imtihoni

D a s t u r i

Buxoro – 2025

Ixtisoslik fanlaridan **08.00.12–«Mintaqaviy iqtisodiyot»** ixtisosligi bo'yicha ixtisosligi bo'yicha doktoranturaga **(PhD)** kirish imtihoni dasturi Buxoro davlat texnika universiteti kengashining 2025 yil 29.09 dagi 2 - sonli majlisida muhokama qilindi va tasdiqlandi.

Tuzuvchilar:

Boboyev A.Ch. – Buxoro davlat texnika universiteti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Nizomov A.B.– "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi professori, i.f.d.

Taqrizchilar:

Yavmutov D.Sh. - BuxDU kafedrasi professori, i.f.d.

Xasanova G.Dj. - "Iqtisodiyot ва менежмент" kafedrasi dotsent, i.f.n.

KIRISH

Ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'yicha O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi, 2019 yil 8 oktabrdagi PF-5847-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi, 2020 yil 29 oktabrdagi PF-6097-son "Ilm fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmonlari mutaxassislarning kasbiy mahoratini ko'tarish va ilmiy darajali kadrlarni xalqaro andozalar darajasida tayyorlashni taqozo etadi. Oliy ta'lim tizimini isloh etishning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblangan oliy ta'limdan keyingi ta'limda iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) tayyorlash jarayoni muhim o'rin egallaydi. Ushbu jarayon milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mintaqalarni tadqiq qilishning nazariy-metodologik bazasi hali yetarli darajada tizimlashtirilmagan va u asosan hududiy ishlab chiqarish komplekslari, iqtisodiy rayonlashtirish, ishlab chiqarish kuchlarini rivojlantirish va joylashtirish konsepsiyalariga asoslanib qolmoqda. Bu mamlakat va uning mintaqalari iqtisodiyotini modernizatsiya va diversifikatsiya qilish bo'yicha strategik qarash va dasturiy chora-tadbirlar ishlab chiqish nuqtai nazaridan ushbu masalaning metodologik va amaliy jihatlarini tadqiq qilishning zarurligini ko'rsatmoqda.

Ushbu dastur "Mintaqaviy iqtisodiyot" fanining dolzarb masalalari, respublikamizda hududlar iqtisodiyotini rivojlantirish muammolari; fan sifatida shakllanishi, mintaqaning milliy iqtisodiyot tizimining ajralmas qismi ekanligi, ixtisoslashuv va hududlarni kompleks rivojlantirish, milliy iqtisodiyotning hududiy mutanosibligini ta'minlash, mamlakatimizda izchil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda mintaqalarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning roli va ahamiyati, xullas ixtisoslik pasportiga tegishli bo'lgan barcha masalalarni o'z ichiga qamrab oladi.

ASOSIY QISM

1. "Mintaqaviy iqtisodiyot" fanining dolzarbligi, mazmuni va predmeti, vazifalari va tadqiqot usullari, iqtisodiy bilimlar tizimida tutgan o'rni.

"Mintaqaviy iqtisodiyot" fan va o'quv kursi sifatida. Fanning mazmuni va ob'ekti. Mintaqaviy iqtisodiyot fanining maqsad va vazifalari, predmeti. Fanning tadqiqot usullari. "Mintaqaviy iqtisodiyot"ning fan sifatida shakllanish bosqichlari va iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o'rni. Hududiy mehnat taqsimoti bilan mintaqaviy iqtisodiyotning uzviy aloqadorligi. Hududlar iqtisodiyotining shakllanishi. Mintaqaviy iqtisodiyotnig asosiy tushunchalari. "Mintaqa" va "hudud" tushunchalarining mohiyati. Mintaqa turlari va ularni klassifikatsiyalash.

Mintaqa milliy iqtisodiyot tizimining ajralmas qismi sifatida. Ixtisoslashuv va hududlarni kompleks rivojlantirish. Milliy iqtisodiyotning hududiy mutanosbligini ta'minlash. Mamlakatimizda izchil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda mintaqalarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning roli va ahamiyati.

"2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot Strategiyasini amalga oshirishda fan oldida turgan dolzarb vazifalar. Zamonaviy bilimlarga ega kadrlar tayyorlashda fanning o'rni.

2. "Mintaqaviy iqtisodiyot" fanining nazariy asoslari.

Fanning shakllanishida mintaqaviy rivojlanish klassik nazariyalarining roli. Xo'jalikni hududiy tashkil qilish nazariyalari evolyutsiyasi. Nemis iqtisodchisi I. G. Tyunenning qishloq xo'jaligi tarmoqlarini joylashtirish yoki shtandorti nazariyasi. Rus olimi K.I.Ivanovning «geografik konveyr» g'oyasi. Sanoat korxonalarini ilmiy asosda joylashtirish va uning omillariga bag'ishlangan germaniyalik A. Veber, V.Launxardt, fransuz iqtisodchisi F. Perruning ishlari. Noishlab chiqarish sohalarini joylashtirish bo'yicha nemis olimi V.Kristaller tadqiqotlari. Nemis O.Englender va shved T.Palanderlar (XX asr birinchi yarmi) ishlab chiqarish tarmoqlarini joylashtirishning umumiy g'oyalari ishlab chiqishda dastlabki qadamni qo'yganlari. Xo'jalikning hududiy tashkil etish ta'limotining haqiqiy asoschisi mashhur nemis iqtisodchisi A. Lyoshning g'oyalari.

Mintaqaviy iqtisodiyotning zamonaviy nazariya va paradigmalari. U.Izard, V.Leontev, V. Kristaller, A. Lesh, T. Rayner, M. Porter, S.Pollard, G.Myurdal, R.Gros, X.Xotteling, R.Vernon va boshqalarning ishlari. Nobel mukofoti sovrindori Krugmanning "Yangi iqtisodiy geografiya" nazariyasi.

Sobiq Ittifoqda N.N. Nekrasov tomonidan mintaqaviy iqtisodiyot fanining asosi yaratilganligi. Rossiyada mintaqaviy iqtisodiyot fanining ilmiy-metodologik asoslari, ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish va iqtisodiy rayonlashtirish masalalari P.M.Alampiev, E.B.Alaev, K.I.Baranskiy, A.Granberg, N.N.Kolosovskiy, N.N.Nekrasov, V.V.Kistanov, A.Ye.Probst, Yu.G.Saushkin, Ya.G.Feygin, V.N. Leksin, O. V. Kuznesova va boshqalar tomonidan o'rganilganligi. O'zbekistonda mintaqaviy iqtisodiyot fanining shakllanishiga hissa

qo'shgan iqtisodchi va geograf olimlar V.N.Chetirkin, K.N.Bedrinsev, S.K. Ziyadullayev, Z.M.Akramov, A.S. Soliyev, T.M. Axmedovlarning ilmiy-tadqiqot yo'nalishlari.

Xorijiy davlatlarda mintaqaviy iqtisodiyot bo'yicha olib borilayotgan tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari. O'zbekistonda hududiy rivojlanish bo'yicha olib borilayotgan ilmiy izlanishlar.

3. Ishlab chiqarishni tashkil etish shakllari. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish tamoyillari va omillari

Ishlab chiqarishni ijtimoiy va hududiy tashkil etish. Ishlab chiqarishni tashkil etish shakllari. Hududiy mehnat taqsimoti va ixtisoslashuv. Ishlab chiqarishning mujassamlashuvi. Mujassamlashuv va ixtisoslashuvning aloqadorligi. Ixtisoslashuvning mohiyati va maqsadi. Ixtisoslashuvda hududlarning absolyut va nisbiy afzalliklaridan foydalanishi. Ixtisoslashuvning uch bosqichi (korxona, shahar(rayon), mintaqa). Ixtisoslashuv turlari: qism (detal), texnologik yoki yarim tayyor mahsulot va predmet (tayyor mahsulot ishlab chiqarish). Ixtisoslashgan va yordamchi sohalar o'rtasidagi aloqadorlik. Ishlab chiqishni tashkil etishda kooperatsiyaning roli va uning o'ziga xos jihatlari. Ishlab chiqarishni kombinatsiyalash (kombinatlash). Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etish shakllari (agroklasterlar, ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari, agrofirmalar, dehqon xo'jaliklari).

Ishlab chiqarishni joylashtirish qonuniyatlari va shakllari. Ishlab chiqarishni ixtisoslashtirish, konsentratsiyalashtirish, kooperatsiyalashtirish va kombinatlashtirish. Ularga xos ijobiy va salbiy jihatlar. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish tushunchasi va tarkibi. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish va rivojlantirishning asosiy tamoyillari. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish va rivojlantirishning tabiiy-tarixiy, hududiy va ijtimoiy-iqtisodiy omillari, ularning o'rni va ahamiyati. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishni klasterli usulda joylashtirish. Erkin iqtisodiy zonalar tashkil etish. Kichik sanoat zonalari.

4. Mintaqa iqtisodiyotining shakllanishi va uning tarkibi.

Mintaqa milliy iqtisodiyot tizimining ajralmas qismi sifatida. Mintaqa iqtisodiyoti iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari. Makroiqtisodiy vaziyatning hududlarni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi ahamiyati va roli. Mamlakatimizda izchil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda hududlarning roli va ahamiyati. Mintaqani mamlakat yalpi ichki mahsuloti, sanoat mahsuloti, qishloq xo'jaligi mahsulotidagi ulushi. Milliy iqtisodiyotning hududiy tarkibi va uning mutanosibligi. Mintaqa iqtisodiyotining tarmoq va hududiy tarkibini shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning mohiyati va ahamiyati.

Mintaqa iqtisodiyotining tarmoq tarkibi. Moddiy va nomoddiy tarmoqlar. Hududlarning xo'jalik ixtisoslashuvi. Hududiy mehnat taqsimoti. Lokalizatsiya va

ixtisoslashuv koeffitsientlarini hisoblash usullari. Mintaqa iqtisodiyotining hududiy tarkibi va uni optimallashtirish. Ishlab chiqarish korxonalarini joylashtirishning asosiy turlari.

5. Hududiy takror ishlab chiqarish va mintaqalararo munosabatlar.

Takror ishlab chiqarish: tushunchasi, mohiyati va bosqichlari. Hududiy takror ishlab chiqarish jarayoni va proporsiyalari. Takror ishlab chiqarish turlari va sikllari. Ijtimoiy mehnat taqsimoti. Yalpi hududiy mahsulot (YaHM) tushunchasi va tarkibi. YaHMning yalpi ichki mahsulotga o'xshashlik tomonlari va farqi. YaHM hajmini hisoblash usullari. YaHMni hisoblashni takomillashtirish vazifalari. YaHM hisoblashning jahon tajribasi.

Hududiy takror ishlab chiqarish jarayonining uzviy aloqadorligi. Hudud ichida, hududlararo, gorizontal va vertikal aloqalar. Hududlar o'rtasida faol iqtisodiy integratsiya jarayonlarini rivojlantirish. Yagona geoiqtisodiy makonni shakllantirish va mustahkamlash. Mintaqalar o'rtasida sog'lom raqobat muhitini shakllantirish. Turli darajadagi bozorlarni (mahalliy, mintaqaviy, mintaqalararo) shakllantirish.

6. Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini kompleks baholash.

Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini o'rganish usullari. Tizimli va qiyosiy tahlil qilish usullari. Tadqiqotlarning ekonometrik modellari. Hududlarning milliy iqtisodiyotdagi o'rni va rivojlanish darajasini tavsiflovchi ko'rsatkichlar tizimi.

Hududlarni iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish darajasini tahlil qilish usullari. Mintaqa iqtisodiyotining ixtisoslashgan tarmoqlarini aniqlash usullari. O'zbekiston mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi bo'yicha tabaqalanishi. Mintaqalar iqtisodiy va ijtimioy rivojlanish darjasidagi tafovutlarni kamaytirish. Diagnostika qilish vazifalari va dastaklari. Hududiy diagnostikada SWOT-tahlil usulidan foydalanish.

7. Mintaqalar raqobatdoshligini hamda investitsiyaviy jozibadorligini baholash va tahlil qilish.

Mamlakat hududlarining mutloq va nisbiy ustunliklari. Mintaqalar raqobatdoshligini baholash va undan samarali foydalanish. Mintaqalar raqobatdoshligini oshirish konsepsiyasi. Mintaqalar investitsiya muhitini baholash usullari va ko'rsatkichlari. Hududlar investitsiyaviy jozibadorligini oshirish. Hududiy investitsiya dasturlarini ishlab chiqish. Mintaqalarga xorijiy investitsiyalar jalb qilishning ustuvor yo'nalishlari. Investitsiya loyihalari ishlab chiqish va tanlash usuli. Xorijiy investitsiyalar ishtirokida qo'shma korxonalar tashkil qilish.

8-mavzu. Mintaqalarning tabiiy-resurs salohiyati.

O'zbekiston va uning mintaqalarining iqtisodiy-geografik va geosiyosiy o'rni hamda ularning ishlab chiqarishni hududiy tashkil qilish va mintaqaviy rivojlanishga ta'siri. Tabiiy sharoit va resurslarning mintaqalar rivojlanishiga ta'siri.

Tabiiy resurslarning hududiy taqsimlanishi. O'zbekistonning yer-suv resurslari va ulardan oqilona foydalanish. Foydali qazilma konlarning hududiy joylashuvi va ulardan samarali foydalanish. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi. Mintaqalar rivojlanishining ekologik havfsizligini ta'minlash. Orol bo'yi mintaqasining ekologik muammolari va uni yumshatish yo'llari.

9-mavzu. Hududlar infratuzilmasi va ilmiy-texnika salohiyati.

Mintaqalarni barqaror va kompleks rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyati. Yo'l-transport infratuzilmasi. Mustaqillik yillarida ishga tushirilgan yangi temir yo'llarining hududlar rivojlanishidagi ahamiyati. Muhandislik-kommunikatsiya tizimi.Axborot-kommunikatsiya infratuzilmasi. Hududlarda oliy va o'rta maxsus kadrlar tayyorlash imkoniyatlarning kengayishi. Mintaqalar ilmiy va innovatsion salohiyati va uni rivojlantirish.

10-mavzu. Hududlarning demografik salohiyati. Hududiy mehnat bozori. Ijtimoiy infratuzilma.

Aholi ishlab chiqarishni hududiy tashkil qilish va mintaqaviy rivojlanishning muhim omili sifatida. Mamlakatimizda va uning mintaqalarida demografik vaziyatning hozirgi holati, uning tendensiyasi va prognoz ko'rsatkichlari. Iqtisodiy faol aholi. Hududlarda mehnat resurslarining shakllanishi va o'sish dinamikasi. Aholi bandligi va ishsizlikning hududiy muammolari. Hududiy mehnat bozori. Ijtimoiy infratuzilma ob'ektlarini joylashtirish tamoyillari. Hududlarning ijtimoiy infatuzilma ob'ektlari bilan ta'minlanganlik darajasini baholash.

11-mavzu. Hududiy rivojlanishni davlat tomonidan tartibga solish. Mintaqaviy siyosat.

Hududiy rivojlanishni davlat tomonidan tartibga solishning mohiyati va zaruriyati. Mintaqaviy rivojlanishini tartibga solish institutlari. Hududiy rivojlanishni tartibga solish vositalari. Hududiy rivojlanishni tartibga solishning ma'muriy va iqtisodiy usullari.

"Mintaqaviy siyosat" tushunchasining mohiyati, uni milliy iqtisodiy siyosatda tutgan o'rni. Mintaqaviy siyosat sub'ekti va ob'ekti. Mintaqaviy siyosatning maqsadi, vazifalari, tamoyillari va asosiy yo'nalishlari. Mintaqaviy siyosatning tamoyillari. Mintaqaviy siyosatning shakllari, usullari va amalga oshirish manbalari. Mamlakatimizda mintaqaviy siyosatning ikki darajada olib borilishi.

Mintaqaviy siyosat hududiy rivojlanishni tartibga solishning asosiy vositasi. Xorijiy mamlakatlarda mintaqaviy siyosat yuritish tajribasi. Mintaqaviy siyosatni amalga oshirishda investitsiya siyosatining tutgan o'rni va ahamiyati. O'zbekistonda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan mintaqaviy siyosatning asosiy jihatlari. Islohotlarning yangi bosqichida mintaqaviy siyosatning ustuvor yo'nalishlari.

12. Hududiy boshqaruv tizimi.

O'zbekiston Respublikasining davlat tuzilishi va ma'muriy-siyosiy bo'linishi. Davlat boshqaruv tizimining o'ziga xos jihatlari. Davlat hokimiyatining turli pog'onalari o'rtasidagi vakolatlarni taqsimlash vazifalari va tamoyillari. Tarmoq va hududiy boshqaruvning o'zaro aloqadorligi. Mintaqa iqtisodiyotini milliy va mahalliy darajada boshqarish. Respublika va mahalliy boshqaruv organlari o'rtasidagi vakolatlarining taqsimlanishi. Mahalliy boshqaruvning normativ-qonuniy asoslari. Hududiy davlat boshqaruv organlari tarkibi va funksiyalari. Iqtisodiyotni hududiy boshqaruv tizimining o'ziga xos jihatlari va vazifalari. Mahalliy boshqaruv organlari. Davlat va mahalliy boshqaruv organlarining o'zaro aloqalari.

Harakatlar strategiyasi doirasida davlat boshqaruvini modernizatsiya qilish va demokratlashtirish, davlat boshqaruvini nomarkazlashtirish va mahalliy davlat boshqaruv organlarining rolini oshirish. Mahalliy davlat boshqaruv organlarining moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish. Iqtisodiyotni tartibga solishda davlat ishtirokini bosqichma-bosqich qisqartirish. Ma'muriy islohotlar Konsepsiyasini ro'yobga chiqarish. «Elektron hukumat» tizimini takomillashtirish, davlat xizmatlari ko'rsatishning samarasi va sifatini oshirish.. Davlat boshqaruvi sohasida zamonaviy mutaxassis kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish.

13. Mahalliy o'zini-o'zi boshqarish

O'zini-o'zi boshqarish instituti. O'zbekistonda mahalliy o'zini-o'zi boshqarishning tarixiy tajribasi. Mahallalarning konstitutsion-huquqiy asoslari va faoliyati. O'zbekistonda mahalliy o'zini-o'zi boshqarish organlarini o'rni va roli. Mahalliy o'zini-o'zi boshqarish tizimi va ularning tarkibiy qismlari. Mahalliy o'zini-o'zi boshqarish tizimining iqtisodiy va moliyaviy asoslari, ularning vakolatlarini kengayishi. Mahallalarda ijtimoiy ishlarni rivojlantirish zaruriyati, ularni olib borilayotgan ijtimoiy siyosatdagi o'rni. Mahallalarda ijtimoiy yordam, nafaqalar berish tizimi. Mahallalardagi uy-joy va kommunal xo'jaligining tarkibi, ko'rsatkichlari va ularni rivojlantirish. Qishloq joylarda sog'liqni saqlash tarmog'ini rivojlantirishning ahamiyati, ularda mavjud turgan muammolar va ularning yechimini topish yo'llari. Shahar va tumanlarda ta'lim tizimi, uni tartibga solish, mahalliy kadrlar tayyorlash milliy dasturi. Shahar, shaharcha, tuman va qishloq joylarda maishiy xizmatni tashkil etish.

14. Hududiy moliya

Hududiy rivojlanishni tartibga solishda moliyaviy dastaklardan foydalanish. Mahalliy byudjetni shakllantirish. Byudjetlararo munosabatlarni takomillashtirish. Hududlarga dotatsiya va subvensiya ajratish. Hududlar soliq salohiyatini oshirish.

Moliya mablag'lari va uning ahamiyati. Mintaqa moliyasi-hududiy hokimlik byudjetlarining asosiy moliya manbai. Mahaliy byudjet, uning tushumlari va xarajatlari. Mahalliy soliqlar va ularning yo'nalishlari. Mol-mulk solig'i, uning mahalliy byudjetdagi roli. Byudjet jarayoni, byudjetlararo munosabatlar. Mahalliy byudjetning Respublika byudjetidagi ulushi. Hududiy byudjetdan tashqari fondlar. Hududiy o'zini-o'zi moliya bilan ta'minlash. Hududlarning moliyaviy resurslari.

15. Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish konsepsiyasi, strategiyasi va dasturlari ishlab chiqish.

"Prognoz", "konsepsiya", "strategiya" va "dastur" tushunchalarining mazmuni. Global prognozlar va ularning iqtisodiy—ijtimoiy ahamiyati. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish prognoz ssenariylarini ishlab chiqish. Mintaqalar rivojlanishini strategik va indikativ rejalashtirish. Mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish konsepsiyasining mazmuni va uni shakllantirish. Mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasining mohiyati va tarkibi. Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish va tasdiqlash bosqichlari. O'zbekiston mintaqlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasining konsepsiyasi. Mamlakatimizda hududiy rivojlanish strategiya va dasturlari ishlab chiqish amaliyoti. Mintaqaviy rivojlanishni programmalashtirish. Maqsadli dasturlar ishlab chiqish.

16. O'zbekiston mintaqalari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi.

O'rta va uzoq muddatli istiqbolda O'zbekiston mintaqalarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyasining maqsad va vazifalari. Hududiy rivojlanishning yangi innovatsion modeliga o'tishning ahamiyati. 2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning yettita ustuvor yo'nalishi bo'yicha Tarqqiyot strategiyasida viloyat, tuman va shaharlarni kompleks va mutanosib ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, ularning mavjud salohiyatidan samarali va optimal foydalanish ustuvor yo'nalish sifatida tanlanganligi. Haraktlar strategiyasi doirasida qabul qilingan Davlat dasturlarida hududiy rivojlanish masalalariga ustuvorlik berilayotganligi. Hududlar tabiiy-iqtisodiy va tadbirkorlik salohiyatidan samarali foydalanishda innovatsion usullardan keng foydalanish. Hududlarning ishlab chiqarish, muhandis-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilma tarmoqlarini yanada rivojlantirish va modernizatsiya qilish orqali xususiy tadbirkorlikni keng rivojlantirish hamda aholining turmush sharoitini yaxshilash.

KIRISH IMTIHONI SAVOLLARI

1. Hududlar iqtisodiyotining shakllanishi. Mintaqaviy iqtisodiyotnig asosiy tushunchalari.
2. Nemis iqtisodchisi I. G. Tyunenning qishloq xo'jaligi tarmoqlarini joylashtirish yoki shtandorti nazariyasi.
3. Yalpi hududiy mahsulot (YaHM) tushunchasi va tarkibi.
4. YaHMning yalpi ichki mahsulotga o'xshashlik tomonlari va farqi.
5. "Mintaqa" va "hudud" tushunchalarining mohiyati. Mintaqa turlari va ularni klassifikatsiyalash.

6. Makroiqtisodiy vaziyatning hududlarni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi ahamiyati va roli.

7. Mamlakatimizda izchil iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda hududlarning roli va ahamiyati.

8. Mintaqa milliy iqtisodiyot tizimining ajralmas qismi sifatida.

9. Ixtisoslashuv va hududlarni kompleks rivojlantirish.

10. Noishlab chiqarish sohalarini joylashtirish bo‘yicha nemis olimi V.Kristaller tadqiqotlari.

11. Nemis O.Englender va shved T.Palanderlarning (XX asr birinchi yarmi) ishlab chiqarish tarmoqlarini joylashtirishning umumiy g‘oyalari.

12. Hududlar o‘rtasida faol iqtisodiy integratsiya jarayonlarini rivojlantirish. Yagona geoiqtisodiy makonni shakllantirish va mustahkamlash.

13. Hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning mohiyati va ahamiyati.

14. Mahaliy budjet, uning tushumlari va xarajatlari.

15. Mahalliy soliqlar va ularning yo‘nalishlari.

16. Mamlakatimizda hududiy rivojlanish strategiya va dasturlari ishlab chiqish amaliyoti.

17. Iqtisodiyotni tartibga solishda davlat ishtirokini bosqichma-bosqich qisqartirish.

18. Ishlab chiqarishni ijtimoiy va hududiy tashkil etish. Ishlab chiqarishni tashkil etish shakllari.

19. Hududiy rivojlanishni davlat tomonidan tartibga solishning mohiyati va zaruriyati.

20. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi.

21. O‘zbekiston mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi bo‘yicha tabaqalanishi.

22. Mintaqalar iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish darjasidagi tafovutlarni kamaytirish.

23. Hududiy mehnat taqsimoti va ixtisoslashuv. Ishlab chiqarishning mujassamlashuvi.

24. Sanoat korxonalarini ilmiy asosda joylashtirish va uning omillariga bag‘ishlangan germaniyalik A. Veber, V.Launxardt, fransuz iqtisodchisi F. Perruning ishlari.

25. Hududlar tabiiy-iqtisodiy va tadbirkorlik salohiyatidan samarali foydalanishda innovatsion usullardan keng foydalanish.

26. “Mintaqaviy siyosat” tushunchasining mohiyati, uni milliy iqtisodiy siyosatda tutgan o‘rni.

27. O‘zini-o‘zi boshqarish instituti. Mahallalarning konstitutsion-huquqiy asoslari va faoliyati.

28. O‘zbekistonda mahalliy o‘zini-o‘zi boshqarish organlarini o‘rni va roli.

29. Mintaqalarni barqaror va kompleks rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyati.

30. Yo‘l-transport infratuzilmasi.

31. Mamlakat hududlarining mutloq va nisbiy ustunliklari. Mintaqalar raqobatdoshligini baholash va undan samarali foydalanish.

32. Ma’muriy islohotlar Konsepsiyasini ro‘yobga chiqarish.

33. «Elektron hukumat» tizimini takomillashtirish, davlat xizmatlari ko‘rsatishning samarasi va sifatini oshirish.

34. Mintaqalar rivojlanishining ekologik havfsizligini ta’minlash.

35. Orol bo‘yi mintaqasining ekologik muammolari va uni yumshatish yo‘llari.

36. Mahalliy budjetni shakllantirish. Budjetlararo munosabatlarni takomillashtirish.

37. O‘rta va uzoq muddatli istiqbolda O‘zbekiston mintaqalarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyasining maqsad va vazifalari.

38. Mintaqa iqtisodiyotining tarmoq va hududiy tarkibini shakllanishiga ta’sir etuvchi omillar.

39. Mustaqillik yillarida ishga tushirilgan yangi temir yo‘llarining hududlar rivojlanishidagi ahamiyati.

40. Hududiy rivojlanishni tartibga solishda moliyaviy dastaklardan foydalanish.

41. Muhandislik-kommunikatsiya tizimi.

42. Axborot-kommunikatsiya infratuzilmasi.

43. O‘zbekistonda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan mintaqaviy siyosatning asosiy jihatlari.

44. Islohotlarning yangi bosqichida mintaqaviy siyosatning ustuvor yo‘nalishlari.

45. Mintaqaviy siyosat sub’ekti va ob’ekti. Mintaqaviy siyosatning maqsadi, vazifalari, tamoyillari va asosiy yo‘nalishlari.

46. Mintaqalar raqobatdoshligini oshirish konsepsiyasi.

47. Mintaqalar investitsiya muhitini baholash usullari va ko‘rsatkichlari.

48. Mintaqalar o‘rtasida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish.

49. Turli darajadagi bozorlarni (mahalliy, mintaqaviy, mintaqalararo) shakllantirish.

50. Mustaqillik yillarida ishga tushirilgan yangi temir yo‘llarining hududlar rivojlanishidagi ahamiyati.

51. Xo‘jalikning hududiy tashkil etish ta’limotining haqiqiy asoschisi mashhur nemis iqtisodchisi A. Lyoshning g‘oyalari.

52. Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini o'rganish usullari.Tizimli va qiyosiy tahlil qilish usullari. Tadqiqotlarning ekonometrik modellari.

53. Mintaqaviy iqtisodiyotning zamonaviy nazariya va paradigmalari. U.Izard, V.Leontev, V. Kristaller, A. Lesh, T. Rayner, M. Porter, S.Pollard, G.Myurdal, R.Gros, X.Xotteling, R.Vernon va boshqalarning ishlari.

54. Hududlarning milliy iqtisodiyotdagi o'rni va rivojlanish darajasini tavsiflovchi ko'rsatkichlar tizimi.

55. Hududlarga dotatsiya va subvensiya ajratish.

56. Hududlar soliq salohiyatini oshirish.

57. Nobel mukofoti sovrindori Krugmanning "Yangi iqtisodiy geografiya" nazariyasi.

58. Hududlar investitsiyaviy jozibadorligini oshirish.

59. Hududiy investitsiya dasturlarini ishlab chiqish.

60. Mamlakatimizda va uning mintaqalarida demografik vaziyatning hozirgi holati, uning tendensiyasi va prognoz ko'rsatkichlari.

61. O'zbekistonda mintaqaviy iqtisodiyot fanining shakllanishiga hissa qo'shgan iqtisodchi va geograf olimlarning ilmiy-tadqiqot yo'nalishlari.

62. Mintaqalarga xorijiy investitsiyalar jalb qilishning ustuvor yo'nalishlari.

63. Investitsiya loyihalari ishlab chiqish va tanlash usuli.

64. Hududlarda oliy va o'rta maxsus kadrlar tayyorlash imkoniyatlarning kengayishi. Mintaqalar ilmiy va innovatsion salohiyati va uni rivojlantirish.

65. O'zbekiston Respublikasining davlat tuzilishi va ma'muriy-siyosiy bo'linishi.

66. Davlat boshqaruv tizimining o'ziga xos jihatlari.

67. Mahaliy budjet, uning tushumlari va xarajatlari.

68. Mahalliy soliqlar va ularning yo'nalishlari.

69. Ijtimoiy inffratuzilma ob'ektlarini joylashtirish tamoyillari.

70. Hududlarning ijtimoiy infatuzilma ob'ektlari bilan ta'minlanganlik darajasini baholash.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar va axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvarda qabul qilingan "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot Strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni

2. "Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (2019 yil 11 iyuldagi PQ-4391-son)

3. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoni (2019 yil 8 oktabrdagi PF-5847-son)

4. "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (2020 yil 27 fevraldagi PQ-4623-son)

5. "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (2020 yil 28 apreldagi PQ-4699-son)

6. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (2020 yil 5 oktabrdagi PF-6079-son)

7. "Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori (2020 yil 29 oktabrdagi PF-6097-son)

8. "Iqtisodiyot tarmoqlari uchun muhandis kadrlarni tayyorlash tizimini innovatsiya va raqamlashtirish asosida tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (2021 yil 10 dekabrdagi PQ-42-son)

9. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: "O'zbekiston", 2016 – 48 b.

10. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017 – 104 b.

11. M.Armstrong, J.Taylor. Regional economics and policy. 3 edition. WilleyBlackwell publisher, 2010- 448 p.

12. Granberg A.G. «Osnovы regionalnoy ekonomiki». Uchebnik.-4e izd.—BM.: Izdatelskiy dom GUVShE. 2004-g. 495s.

13. Ishmuxamedov A.E., Rahimova M.R., Ishmuxamedova L.A. Mintaqaviy iqtisodiyot. Darslik.- T .TDIU, 2007 368 b.

14. Qayumov A, Nazarova H., Egamberdiyev F.T., Mintaqaviy iqtisodiyot. O'quv qo'llanma. -T.: Universitet, 2004.

15. Regionalnaya ekonomika. Uchebnoe posobie. Pod redaksiey prof. T.G.Morozovoy. -M.: "YuNITI". — 2001.

16. Nabiyev E., Qayumov A. O'zbekistonning iqtisodiy salohiyati. O'quv qo'llanma, T.; "Akademiya", "Universitet". 2000.y.

17. Nekrasov N.N. Regionalnaya ekonomika.Teoriya, problemы, metodы 2-ye izd. -M.: Ekonomika. 1978.

18. Regionalnaya ekonomika. Pod. red. Vedyapina V.N. M.: «INFRA» 2006, 610s.

19. Regionovedenie Uchebnoe posobie Pod. red, T. Mirzovoy. -M.: "YuNITI". — 1998.

20. Sadiqov A.M. Osnovы regionalnogo razvitiya: teoriya, metodologiya, praktika. –T.: Iqtisod-Moliya, 2005.

21. Soliyev A. va boshqalar. Mintaqaviy iqtisodiyot. Toshkent, "Universitet", 2003.

22. A.Ch.Boboyev "Iqtisodiy geografiya va ekologiya" fanidan darslik., Buxoro: "Umid" nashriyoti, Buxoro 2023. 315 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

23. Yaqubov I.O., Hakimov H.A. "Mintaqaviy iqtisodiyot". O'quv-uslubiy majmua. T.: TDIU, 2016 yil

24. Rahimova M.R., Ishmuxamedov A.E. Mintaqaviy iqtisodiyot. Lotin alifbosida darslik. T .TDIU, 2010. 335 bet.

25. Ishmuhamedov A.E., Djumayev Z.A, Jumayev Q. X. Makroiqtisodiyot: O'quv qo'llanma. T.: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2005. -192 bet.

26. Nizomov A.B. Ekonomicheskiy rost i upravlenie regionalnoy ekonomikoy v usloviyax rынka. T.: Turon-Iqbol, 2006. -208 s.

27. Boboyev A.Ch. "Iqtisodiy geografiya va ekologiya" o'quv qo'llanma, "Durdona" nashriyoti, Buxoro 2021- 362 bet.

Internet saytlari

1. http:// www.gov.uz
2. http:// www.lex.uz
3. http://www.mineconomy.uz.
4. http://www.mf.uz
5. http://www.stat.uz
6. http://www. soliq.uz
7. http://www.cbu.uz
8. http://www.wordbank.org.
9. http://www.ebrd.org.
10. http://www.imf.org